

1 מקשה הגמרא: וְלִיגְמַר מִינֵיהּ – אם כן, יש ללמוד מזרוע בשלה לכל
2 הקדשים, כגון נותר או פיגול, שאף אם נתנו טעם יהיו בטלים בששים
3 או במאה.

4 מתרצת הגמרא: גְּלִי רְחֻמָּא – גילתה התורה גְּלִי – אצל קרבן
5 הַמִּטָּאת הנותן טעם באחר 'כָּל אֲשֶׁר יִנַּע בְּבִשְׂרָה יִקְדָּשׁ' (ויקרא ו' ט),
6 דהיינו שכל מאכל או קרבן הנוגע בה ובלוע ממנה דינו לְהִיּוֹת
7 כְּמוֹתָּהּ, שְׁאֵם חטאת זו פְּסוּלָה, תַּפְסָל – היא הנוגע בה פסול כמותה,
8 וְאֵם חטאת זו כְּשִׂרָה, תֹּאבֵל כְּחֵמוֹר שְׂבֵה – יאכל הקרבן שנגע בה
9 כפי חומר החטאת, וכגון אם בלע קרבן שלמים מן החטאת, היא דינו
10 חמור כמותה, ולא יאכל אלא ליום ולילה, ולזכרי כהונה, ולנפים מן
11 הקלעים.

12 ומתבאר מדין זה, שבשר קדשים הנותן טעם באחר נידון אותו הטעם
13 כאילו הוא גוף האיסור ואינו בטל, ולפיכך אי אפשר ללמוד דין שאר
14 קדשים מזרוע בשלה להקל לבטלם בששים או במאה.

15 שבה הגמרא ומקשה: וְמֵאֵי חֵיוֹת דְּנִמְרִינָן מְהֵאֲרָה לִיגְמַר מֵהֵאֵי –
16 מה ראית ללמוד דין שאר קדשים מחטאת להחמיר, שאינם בטלים
17 בששים או במאה, הרי ניתן ללמוד את דינם להקל מדין זרוע בשלה
18 המתבטלת באיל.

19 מתרצת הגמרא: דין זרוע בשלה חָדוּשׁ הוּא, שהרי בכל מקום אסור
20 לכתחילה לבטל איסור בהיתר, ואילו כאן צייתה התורה לבשל את
21 הזרוע יחד עם האיל, וּמְחֵדוּשׁ לֹא נִמְרִינָן – ומדין שהוא חידוש אין
22 אנו יכולים ללמוד להקל בכל קדשים לבטל את טעמם בששים או
23 במאה, לפי שיתכן לומר שכשם שהקילה התורה בזרוע בשלה
24 שמותר לבטל האיסור לכתחילה כך הקילה בזה לבטל את טעם
25 האיסור, אך בשאר קדשים אין הדין כן.

26 שבה הגמרא ומקשה: אֵי הָכִי – אם כן, שדין זרוע בשלה חידוש הוא
27 ואי אפשר ללמוד הימנו לשאר קדשים, לְמַאֲה וְשִׁשִּׁים נִמִּי לֹא
28 לִיגְמַר – אף לענין חולין אין לך ללמוד משם שיהיו בטלים בששים
29 או במאה, לפי שיתכן לומר ששם הקילה התורה יותר משאר
30 מקומות.

31 מתרצת הגמרא: אֲמֵו אֲנִן לְקוּלָּא קָא נִמְרִינָן – וכי לומדים אנו משם
32 להקל בחולין, לְחֻמְרָא קָא נִמְרִינָן – אין אנו למדים משם אלא
33 להחמיר, דְּמִדְּאִוְרִייתָא בְּרוּכָא כְּמִיל – שהרי מן התורה איסור של
34 חולין שנתערב ברוב של היתר בטל, אף אם נתן האיסור טעם בהיתר,
35 ואילו מזרוע בשלה למדים אנו להחמיר שאין די ברוב סתם אלא
36 צריך לבטל האיסור בששים או במאה של היתר. ומאחר וחומרא
37 היא ניתן ללמוד זאת מזרוע בשלה, שאף על פי שהקילה בה תורה
38 לבטל איסור לכתחילה מכל מקום החמירה בה להצריך ביטול
39 בששים או במאה, וקל וחומר לשאר מקומות שאסור לבטל איסורם
40 לכתחילה, שודאי הדבר שאינם בטלים אלא בששים או במאה של
41 היתר.

42 הגמרא מביאה ביאור נוסף בדברי הברייתא 'זהו היתר הבא מכלל

43 איסור: רְבִינָא אָמַר, לֹא נִצְרְכָא – לא הוצרכה הברייתא למעט
44 שאר מקומות, שאין לומדים אותם מזרוע בשלה, אֲלָא לְעִנּוּן דִּין
45 מְקוּם חֲתָךְ – המקום שבו חותכים את הזרוע מן האיל, דְּאָמַר מר –
46 שכן שנינו לעיל (סח) דְּמְקוּם חֲתָךְ בְּעֵלְמָא אָסוּר – שבכל מקום
47 שמפרידים היתר מאיסור נאסר מקום החתך באכילה, וְהָכָא שְׂרִי –
48 ואילו כאן לגבי זרוע בשלה מותר מקום החתך באכילה לזרים, ולענין
49 זה אין לומדים מזרוע בשלה לשאר איסורים, אך לענין שמתבטל
50 איסור במאה או בששים של היתר ניתן ללמוד משם לכל התורה.

51 הגמרא מקשה על הסובר שכל איסורים שבתורה בטלים במאה:
52 יִרְיֵב וְיִשְׁבוּ רַב דִּימִי, וְקָאָמַר לָהּ לְהָא שְׂמַעְתָּא – ואמר הלכה זו
53 בשם רב שמואל בר רב יצחק, שכל איסורים שבתורה בטלים במאה.

54 אָמַר לִיָּה אֲבִי רַב דִּימִי, וְכִי כָּל אִיפּוּרִין שְׂבִתוּרָה אינם בטלים
55 אלא בְּמֵאָה של היתר, וְהָתַן – והרי שנינו במשנה במסכת ערלה
56 (פ"ב מ"א), הַמְּבֵרֶת, לְמַא – לענין מהו אָמַר חַכְמִים, שְׂכָל הַמְּחַמֵּין
57 עיטה של חולין על ידי שאור של תרומה, וּמְתַבֵּל – או מתבל תבשיל
58 של חולין בתבלין של תרומה, וּמְדַמְעַ – או מערב ומבשל חולין
59 ותרומה כאחד, אימתי אמרו חכמים שיש לְהַחְמִיר בתערובת זו.
60 מבאר המשנה, שיש להחמיר בתערובת של מִין וּמִינוּ. דהיינו,

61 כאשר נתערבה תרומה בחולין שהוא ממינה הולכים בזה להחמיר.
62 וממשיכה המשנה לברר, באיזה אופן אמרו חכמים שלעיתים יש
63 לְהַקֵּל בתערובת אלו ולעיתים יש לְהַחְמִיר. ומבארת, שדין זה נאמר
64 בתערובת של מִין וְשֵׂאִינֵו מִינוּ, דהיינו, כאשר אין התרומה מאותו

65 המין של החולין אזי פעמים הולכים בזה להקל ופעמים להחמיר.
66 וְקָתַנִּי סִיפָא – ונתבאר ענין זה בספיא של המשנה (שם מ"א), הַמְּבֵרֶת,
67 לְהַקֵּל וְלְהַחְמִיר בתערובת של מִין וְשֵׂאִינֵו מִינוּ, בְּיַצֵּד, כלומר,
68 אימתי הולכים להקל ואימתי להחמיר. ומבאר המשנה, גְּרִיסִין

69 וְפֻלִים טַחוּנִים של תרומה שְׂנַתְּבַשְׁלוּ עִם הָעֵדִשִׁים של חולין, אִם
70 יֵשׁ בָּהֶם בְּנוֹתָן טַעַם – אם נותנים הגריסים טעם בעדשים, אזי בִּין
71 אִם יֵשׁ בָּהֶן וְעֵדִשִׁים כדי לְהַעֲלוֹת את הגריסים בְּמֵאָה וְאַחַד,
72 דהיינו, שיש בעדשים מאה ואחד פעמים כנגד הגריסים, וְבִין אִם אֵין

73 בָּהֶן כדי לְהַעֲלוֹת בְּמֵאָה וְאַחַד, בכל ענין כל התבשיל אָסוּר, לפי
74 ש'טעם' אינו בטל. ובאופן זה הולכים להחמיר. אבל אם אֵין בָּהֶן
75 בְּנוֹתָן טַעַם, דהיינו, שאין טעם הגריסים ניכר בעדשים, אזי הולכים
76 להקל, וְבִין שֵׁישׁ בָּהֶן וְעֵדִשִׁים כדי לְהַעֲלוֹת את הגריסים בְּמֵאָה
77 וְאַחַד, וְבִין אִם אֵין בָּהֶן כדי לְהַעֲלוֹת בְּמֵאָה וְאַחַד, הרי זה מוֹתֵר.

78 מבואר מדברי המשנה, שבתערובת מין בשאינו מינו אף אם אֵין בָּהֶן
79 בעדשים כדי לְהַעֲלוֹת את הגריסים בְּמֵאָה וְאַחַד, מכל מקום
80 התרומה בטלה, אם אינה נותנת טעם בחולין. מבררת הגמרא: אֲלָא

81 בְּמֵאָה – בכמה חולין צריך לבטל תרומה זו, לֹא – האם אין לומר
82 שדי לבטלה בְּשִׁשִּׁים של חולין, ואם כן יש ללמוד מכאן לכל
83 איסורים שבתורה, שבמקום שאין האיסור נותן טעם בהיתר הרי הוא
84 בטל בששים ואין צריך לבטלו במאה.

חולין דף צט עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה - עוז והדר" (ליום שני) קכה

1 דאמר רבי יוסי קרבי הנינא, לא כל השיעורין שוין, כלומר, אין
2 כל המאכלים שוים בשיעור הטעם שהם נותנים במה שהם מתערבים
3 בו, שיהי ציר של גדים טמאים שיעורו קרוב למאנים - צריך שיהא
4 בהיתר קרוב למאניים כנגדו, כדי לבטל את טעמו החזק, ואין הוא
5 דומה לשאר איסורים שבתורה הבטלים בשישים, דתנן - שכן שנינו
6 במסכת תרומות (פ"י מ"ח), דג טמא צירו אסור, רבי יהודה אומר, אם
7 נתערבה רביעית ציר של דג טמא בפיסות של ציר דגים טהורים
8 אסורה התערובת כולה, אך אם יש פחות מרביעית בסאתיים
9 התערובת מותרת. ושיעור סאתיים יש בו קרוב למאניים רביעיות,
10 ויש ללמוד מכאן שאין כל השיעורים שוים, אלא יש איסורים
11 הנתונים טעם אפילו בשיעור גדול של היתר, ולפיכך יש לומר כן אף
12 לגבי שאור, שיכול ליתן טעם אף בעיסה שיש בה מאה ואחד כנגדו.
13 מקשה הגמרא: כיצד יתכן שרבי יהודה סובר שציר דג טמא בטל
14 בציר דגים טהורים, והאמר - והרי אמר רבי יהודה, שמין פמינו לא
15 בטיל לעולם.
16 מתרצת הגמרא: שאני ציר דועה בעלמא הוא - שונה הדבר לגבי
17 ציר, שאינו מבשר הדג הטמא אלא רק לחות היוצאת ממנו, ואין
18 איסורו אלא מדרבנן, ולפיכך לא החמיר בו רבי יהודה לאסור
19 תערובת מין במינו לעולם, אלא ניתן לבטלו כשיש קרוב למאניים
20 היתר כנגדו.
21 שנינו במשנה: פיצד משערין כבשר בלפת. אמר רב הונא, כונת
22 דברי המשנה היא שמשערים בפיצד בראשי לפתות - בעלי הלפת.
23 הגמרא מבאר שמשנתנו אינה כשיטת רבי ישמעאל: מהתניתין -
24 משנתנו הסוברת שגיד הנשה הנותן טעם בתבשיל הרי הוא אסור,
25 דלא פתאי תנא - אינה כשיטת תנא זה, דתניא בבריייתא, רבי
26 ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר, אין פגידין פנותין מעם
27 - אין הגיד נותן טעם בתבשיל שהוא מתערב בו, מאחר שהוא יבש
28 כעץ, ולפיכך די בזה שיוציא את הגיד עצמו מן התערובת, והתבשיל
29 מותר באכילה.
30 הגמרא מביאה מעשה בענין זה: ההוא דתתא לקמיה - מעשה היה
31 באדם שבא לפני דרבי הנינא, כדי לשואלו על גיד שנתערב בתבשיל
32 אם אסור. הנה יתיב - היה יושב רבי יהודה בר זבינא אכבא -
33 בפתח ביתו של רבי חנינא. כי פסק - כאשר יצא אותו אדם, לאחר
34 ששאל את שאלתו מרבי חנינא, אמר ליה - שאל רבי יהודה בר
35 זבינא לאותו אדם, מאי אמר לך - מה פסק לך רבי חנינא בשאלה
36 זו. אמר ליה - השיב אותו שואל לרבי יהודה בר זבינא, שריא
37 ניהליה - רבי חנינא התיר לי את התבשיל. אמר ליה רבי יהודה בר
38 זבינא, תרד עייליה לקמיה - הכנס שוב את שאלתך לפני רבי חנינא,
39 שמא לא הבין את דברך ולפיכך התיר לך, חזר אותו אדם ונכנס
40 לרבי חנינא ושאלו שנית. אמר לו רבי חנינא, מאן האי דקא מצער
41 לי - מי הוא זה המצער אותי ושולח אותך לשאל שוב, זיל אימא
42 ליה למאן דיתיב אכבא - לך אמור לו לזה שיושב בפתח, אין
43 פגידין פנותין מעם - אין הגידים נותנים טעם במאכל, ולפיכך אין
44 מקום לאסור התבשיל שנתערב בו הגיד.
45 כי אתו לקמיה דרבי אמי - כאשר היו באים לפני רבי אמי לשואלו
46 בענין גיד שנתערב בתבשיל, משדר להו לקמיה - היה שולח את
47 השואלים לפני דרבי יצחק בן חלוב, דמורי פה להתיירא - שהיה
48 מורה בזה היתר משום (משמון) דרבי יהושע בן לוי, וליה לא
49 סבירא ליה - אך רבי אמי לא היה סובר כן, ולפיכך לא הורה בזה
50 היתר בעצמו, אך מאידך לא רצה למחות בידם מאחר והורו בזה
51 היתר משמו של רבי יהושע בן לוי.
52 מסיקה הגמרא: והלקתא, אין פגידין פנותין מעם, ולפיכך אין גיד
53 הנשה אוסר את התבשיל שנתערב בו.
54 שנינו במשנה (לעיל צ"ג): גיד הנשה שנתבשל עם הגידים, בזמן שמכירו
55 בנותן טעם, ואם לאו כולן אסורין, והרויב בנותן טעם.
56 מקשה הגמרא: מדוע באופן שאינו מכיר את גיד הנשה בתוך
57 התערובת אוסר הוא אף את הגידים המותרים, וליבטול ברובא -
58 הרי מן הדין שיתבטל גיד הנשה האסור ברוב הגידים המותרים,
59 ויתרו כולם באכילה.

1 השיב רב דימי לאביי: לא - אין די לבטל את התרומה בששים של
2 חולין, אלא במאה. וכונת המשנה כך היא, שאפילו אם אין בחולין
3 מאה ואחד כנגד התרומה אלא מאה בלבד, מכל מקום התרומה
4 בטלה.
5 הקשה אביי לרב דימי: והא מדרישא במאה היו - הרי מאחר
6 והרישא של המשנה שם, העוסקת בביטול מין במינו, מפרשת שדי
7 שיהא מאה של חולין כנגד התרומה, כשאין התרומה נותנת טעם
8 בחולין, אם כן בהכרח צריך לומר שהפיסא העוסקת בביטול מין
9 בשאינו מינו, די לה פשישים של חולין כנגד התרומה, וזהו החילוק
10 שביניהם, שהרי נתבאר במשנה שיש להחמיר בתערובת מין במינו
11 יותר מבתערובת מין בשאינו מינו.
12 ומפרש אביי את דבריו: דקתני רישא - שהרי שנינו ברישא (ע"ה פ"ב
13 מ"ח), שמבררת המשנה דין זה שאמרו חכמים שיש להחמיר בתערובת
14 מין ומינו, פיצד - באיזה אופן אמורים הדברים. ומבאר המשנה,
15 כגון שאור של חמיץ של תרומה, שנפלה לעיסת חמיץ של חולין, ויש
16 בו (בשארן) פדי לחמץ את העיסה, בין אם יש בו (בעיסה) פדי
17 להעלות את השאור במאה ואחד, דהיינו, שיש בחולין מאה ואחד
18 כנגד התרומה, ובין אם אין בו פדי להעלות במאה ואחד, אסור,
19 לפי שהשאור נותן טעם בעיסה, וטעם אינו בטל. ואם אין בו
20 (בעיסה) להעלות את השאור במאה ואחד, אזי בין שיש בו
21 (בשארן) פדי לחמץ את העיסה ובין אין בו פדי לחמץ, אסור.
22 כלומר, שכדי להחמיר את העיסה צריך לשני תנאים, האחד, שלא יתן
23 השאור טעם בעיסה. והשני, שיהא בעיסת החולין מאה ואחד כנגד
24 השאור של תרומה. נמצא, שאף כאשר אין השאור נותן טעם בעיסה
25 צריך שיהא בה מאה ואחד כנגדו, וזהו החומרא שיש במין ומינו,
26 שהרי בתערובת מין בשאינו מינו אין צריך שיהא בחולין מאה ואחד
27 כנגד התרומה. אם אין התרומה נותנת טעם בחולין.
28 וסבר אביי, שכונת המשנה היא שאם אין בשאור כדי לחמץ את
29 העיסה די שיהא בחולין מאה כנגד התרומה, וביצירתו האחד של
30 התרומה יש כאן תערובת של מאה ואחד, ובטל האיסור. ועל כך
31 מקשה אביי לרב דימי: לדברך שאף בספיא העוסקת בתערובת מין
32 בשאין מינו אין התרומה בטלה אלא במאה של חולין, יתערוב וכי
33 רישא וסיפא במאה - האם בין ברישא העוסקת בתערובת מין במינו
34 ובין בספיא העוסקת בתערובת מין בשאינו מינו צריך שיהא מאה
35 בחולין כנגד התרומה, אם כן, במה חמורה תערובת מין במינו יותר
36 מתערובת מין בשאינו מינו.
37 אלא בהכרח צריך לומר, שברישא העוסקת בתערובת מין במינו
38 צריך שיהא בחולין מאה כנגד התרומה, ואילו בספיא העוסקת
39 בתערובת מין בשאין מינו די שיהא בחולין שישים כנגד התרומה, ויש
40 ללמוד מכאן לכל איסורים שבתורה שבטלים בששים של היתר.
41 השיב רב דימי לאביי: לא - אין הדבר כן, אלא ברישא העוסקת
42 בתערובת מין במינו אין התרומה בטילה אלא באופן שיש מאה אחד
43 (ואחד) של חולין, חוץ מן האחד של התרומה שנתערב בהם, ואילו
44 בסיפא העוסקת בתערובת מין בשאינו מינו בטילה התרומה במאה
45 של חולין. ולענין זה אמרה המשנה שחמורה תערובת מין במינו יותר
46 מתערובת מין בשאין מינו.
47 הקשה אביי לרב דימי: נתבאר לדברך שהרישא עוסקת באופן שיש
48 בחולין מאה ואחד כנגד התרומה, ואף על פי כן אין השאור בטל
49 בעיסה אלא אם כן אין בו כדי לחמצה. ועל כך יש לתמוה, וכי יש
50 בו - אף אם יש בו בשאור של תרומה פדי לחמץ את העיסה, מכל
51 מקום במאה וחד אמאי לא בטיל - מדוע אינו מתבטל במאה ואחד
52 של חולין, וכי יש דבר הנותן טעם כל כך חזק הניכר אף במאה ואחד
53 שכנגדו.
54 אישתקין - נשתתק רב דימי, ולא ידע להשיב על קושייתו של אביי.
55 אמר ליה אביי לרב דימי, דלמא - שמא יתכן ליישב קושיא זו, ולומר
56 דשאני שאור דתימוצו קשה - ששאור שונה משאר נותני טעם, שיש
57 בו כח חזק לחמץ העיסה, ולפיכך פעמים שהוא נותן טעם אפילו
58 בעיסה שיש בה מאה ואחד כנגדו.
59 אמר ליה רב דימי לאביי, אדרבתין מילתא - הזכרת לי דבר הלכה,